

HÍRMONDÓ 2021/4

Siketvakok Országos Egyesülete

Kedves Olvasók!

Hírlevelünk jelen számában olvashatnak a MVGYOSZ hangoskönyvtár alkalmazásának használatáról, a Szövetség által meghirdetett szépirodalmi pályázatról, az egészség megőrzéséről szóló információkról, a világ egyik legszebb mozijáról, valamint további hírekről, érdekességekről.

Jó olvasást, kellemes időtöltést kívánunk!

Taskovics Adél, szerkesztő

TARTALOM

REHAB – HA RABJA AZ AKADÁLYOKNAK ELEMI REHABILITÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSAINKRÓL	2
Mennyibe kerül egy hallókészülék?	2
TÁRSSZERVEZETEINK HÍREI	4
A MVGYOSZ hangoskönyvtár alkalmazásának használatáról.....	4
Szépirodalmi pályázatot hirdetett a MVGYOSZ	5
HÍR, ÉRDEKESSÉG	6
174 év után megszűnik a távirat	6
Ingyenes segítségnyújtás a Decathlon látássérült vásárlóinak	7
Nem is hinné, mennyi bajt előzhet meg a főtt tojás rendszeres fogyasztásával	7
Lábujjhegyen állás, a 800 éves egészségmegőrzési módszer	8
Ha ezeket a tüneteket tapasztalja, azonnal forduljon orvoshoz	9
A kéz elárulja, mi zajlik a testben.....	9
Uránia: a világ egyik legszebb mozija.....	10

Egy dán felmérés megdöbbentő adatai a környezetszennyezésről	12
A Rushmore-hegy elnökei	12
A világ első fogtömése	13
Pénztárcánk titkai – érdekességek a pénzről	14
Az ohioi Kígyó halom az ősi amerikai műemlékek egyik legtitokzatosabbika.....	17
Mesterséges kopoltyút fejlesztett egy koreai tervező.....	18
2100-ra épülhet fel a Mars fővárosa, Nüwa	18
A HÓNAP VERSE	19

REHAB – HA RABJA AZ AKADÁLYOKNAK ELEMI REHABILITÁCIÓS SZOLGÁLTATÁSAINKRÓL

Mennyibe kerül egy hallókészülék?

Királyhidi Dorottya írása

A hallókészülékek árai a gyógyászati és segédeszközökre vonatkozó törvény alapján meghatározottak, így az ország minden hallókészülék értékesítési pontján ugyanazon az áron szerezhetők be.

Kihordási idejük jelenleg 6 év. Ezután lehet csak újat igényelni, így érdemes meggondolni, hogy melyikre mondunk igent.

Természetesen teljes áron bármikor beszerezhetjük, de ennek ára jelentős, akár 600 ezer Ft is lehet.

Alap esetben vásárláskor három lehetőség közül választhatunk.

Ha teljes áron vesszük meg, akkor a garanciális időn túl a szervizelés költsége is minket terhel majd.

Ha támogatással vásároljuk, akkor a garanciális időn túl a javítási költségekért is fizetnünk kell majd. A támogatást minden olyan személy igénybe veheti, aki audiológus, és fül-orr-gégész szakorvos által megállapított halláscsökkenéssel rendelkezik, illetve társadalombiztosításra jogosult. Ilyen személyek recept alapján maximum 70% támogatással juthatnak hozzá.

Amennyiben közgyógyellátási igazolvánnyal veszünk hallókészüléket, akkor a későbbiekben javítási költségekre is jár a támogatás. Tudnunk kell azonban, hogy nem minden ilyen segédeszköz vásárolható meg közgyógyellátási igazolvánnyal. Ezt is rendelet szabályozza és a lista évről évre változik. A közgyógyellátási igazolványok igénylésével kapcsolatban is tudunk segítséget nyújtani az elemi rehabilitációs szolgáltatásunknál.

Fontos tudni, hogy minden új eszköz beszerzésekor a forgalmazóknak kötelességük két hét próbahordást biztosítani, ami alatt el tudjuk dönteni, hogy megfelelő-e számunkra a készülék. Ha többet is kipróbálunk, akkor ez többször két hét is lehet.

Az elemért minden esetben teljes árat kell fizetnünk, mely változó lehet. Fontos, hogy piacon ne vegyünk elemet, hanem csak halláscentrumban. Nagyon drága és fontos egy hallókészülék a hallássérült személy életében, ezért egy rossz minőségű elemmel nem érdemes kockáztatni. Mindig legyen nálunk tartalék elem is, mert a tapasztalatok azt mutatják, hogy ezek mindig akkor merülnek le, amikor nem számítunk rá.

Azokban az esetekben, ha a hallásállapotban változás történik, lehet kérvényezni új hallókészüléket hat éven belül is. Ekkor úgynevezett egyedi méltányossági kérelmet kell benyújtani. Ebben a folyamatban egyesületi szociális munkásunk szintén tud segíteni.

Nagyon fontos, hogy mindenkinek olyan készüléke legyen, amit szeret, ami javítja a hallásteljesítményét.

Azt, hogy ki mit várhat el ennek használatától, a funkcionális hallásvizsgálaton az audiogramja alapján lehet átbeszélni, megítélni.

Mindenkinek, akinek szüksége van rá, eredményes hallókészülékválasztást kívánok!

Kérek mindenkit, hogy akinek bármilyen nehézsége van a vásárlási folyamat során, keressen minket, és igyekszünk megoldást találni a problémájára!

Királyhidi Dorottya gyógypedagógus, szakmai vezető

06-30-482-8085 kiralyhidi.dorottya@siketvakrehab.hu

***

TÁRSSZERVEZETEINK HÍREI

A MVGYOSZ hangoskönyvtár alkalmazásának használatáról

A szolgáltatás igénybevételének feltétele, hogy a MVGYOSZ valamelyik tagegyesületénél érvényes tagsági jogviszonnal rendelkezünk.

Az alábbiakban az applikáció használatának egyes lépéseit mutatom be, iOS operációs rendszerű eszközön.

Első lépésként töltjük le az alkalmazást AppStore-ból – ezt ingyenesen megtehetjük, neve: MVGYOSZ hangoskönyvtára. Ahhoz, hogy hozzáférésünk lehessen a könyvekhez, előbb meg kell adni néhány adatunkat, ezt nevezzük aktivizálásnak. Ennek során tagsági igazolványunk törzsszámát, megyekódunkat, valamint e-mail címünket kell begépelni. (Azok számára, akik látássérültek, de nem tagok egyetlen egyesületnél sem, regisztrálni szükséges az mvgyosz.hu, vagy a tavszem.hu oldalon a szolgáltatásra.)

Ezt követően kötelező elfogadni az általános szerződési feltételeket, majd az „Aktiválás” gombbal zárhatjuk le ezt a folyamatot. Amennyiben helyes adatokat vittünk be a rendszerbe, a „sikeres regisztráció” üzenet jelenik meg a képernyőn. Ekkor kapunk egy e-mailt, melyben találunk egy linket, erre kell rákattintani a véglegesítéshez.

A megerősítést követően vissza kell lépni az alkalmazásba és a bejelentkezésre kattintva már lehet is használni a hangoskönyv alkalmazást. Innentől kezdve többet már nem kell beírni e-mail címünket, törzsszámunkat, stb, mert az alkalmazás elindításakor a rendszer automatikusan beenged minket. A könyvtár egyszerre csak egy készüléken használható, így ha váltunk, az új eszközünkön is el kell végezni az aktivizálást. A belépést követően a főképernyőn legfelül az utoljára játszott könyvet tudjuk elindítani. Ez alatt olvasható az, hogy összesen hány kötet érhető el. Ezek kategóriába rendeződnek, melyeket egymás alatt találunk: akció, krimi, dokumentumregény, dráma, komédia, stb. Ha egy kategóriát kiválasztunk, megtaláljuk a benne levő könyvek listáját: láthatjuk szerzőjüket, címüket, felolvasójukat.

Az elolvasni kívánt műveket letölthetjük telefonunkra – egyben, de fejezetenként is akár. Ezt érdemes a wifi használatával tenni, így nem terheljük meg mobil adatforgalmunkat. A meghallgatás során már nem használ internetet az alkalmazás. A főgomb felett az alábbi gombok találhatóak, balról jobbra: könyvtár, keresés, letöltött könyveim, továbbiak. A keresés történhet könyv címére, szerzőre, és felolvasóra egyaránt.

Forrás: www.mvgyosz.hu

Szépirodalmi pályázatot hirdetett a MVGYOSZ

A költészet napján, 2021. április 11-én hirdette meg harminc év után újra - határokon átívelő Kárpát-medencei - szépirodalmi pályázatát a MVGYOSZ. Ez a vak és gyengénlátó költők és írók antológiája II. szépirodalmi pályázaton való részvételt jelenti. A mostani felhívás célja, hogy publikációs lehetőséget biztosítson a Kárpát-medencei szépirodalmi műveket író látássérülteknek, összegyűjtve és rendszerezve ezen speciális alkotói kör munkásságát. Az antológia síkírásban, hangos és Braille változatban is megjelenik.

Nevezési feltételek:

- az MVGYOSZ bármely tageszervezeténél kiállított, érvényes tagsági igazolvánnyal, vagy
- valamely határainkon túl működő látássérülteket tömörítő szervezet, szövetség, egyesület vezetőjének igazolásával, vagy
- a látássérültség okán megállapított ellátásról szóló határozattal,
- vagy szemészorvos látássérültséget igazoló hivatalos dokumentumával.

A részvétel további feltétele a jelentkezési lap visszaküldése, valamint egy maximum 1500 karakter terjedelmű bemutatkozás megküldése egy, az alkotóról készült portréfotó kíséretében.

A pályázat nyelve: magyar, életkori,- vagy a művek témájára irányuló megkötés nincs.

A pályázaton minden alkotó maximum öt verssel és/vagy két prózai művel indulhat. A próza kategória esetében – szóközökkel együtt – maximum 15.000 karakter terjedelmű műveket lehet beküldeni. A karakterszám prózai művenként értendő.

Az elsőközlés nem feltétel, a pályázat kiírója mindkét kategóriában elfogadja a már máshol megjelent műveket és az új, a pályázati kiírásra készült alkotásokat is.

Formai előírások: A pályaműveket word formátumban kell benyújtani, 12-es Arial betűtípus használatával. Az alkotó fotóját min. 500 dpi-s felbontásban, min. 1 Mb-os méretben kérik csatolni.

Határidők: A művek és a személyes ismertető beérkezési határideje: 2021. szeptember 30.

Az antológia várható megjelenése 2022 októbere.

A jelentkezési lapot, az alkotó fotóját és az alkotásokat az info@mvgysz.hu címre kérik küldeni.

Díjazás: A bíráló bizottság által kiválasztott mű vagy művek megjelentetése a vak, és gyengénlátó költők és írók antológiájában, mely kiadványból minden abban szereplő alkotó egy példányt kap. Az antológia szerzői emléklapot kapnak, amelyet a kötetbemutató ünnepélyen vehetnek át az MVGYOSZ elnökétől.

A részletes pályázati leírás és a letölthető mellékletek az alábbi linken érhetők el:

https://www.mvgyosz.hu/kiemelt-hirek-esemenyek/elerheto-a-vak-es-gyengenlato-koltok-es-irok-antologiaja-ii-szepirodalmi-palyazat-felhivasa/?fbclid=IwAR3uXW36shdczIE_BiMNR0crzFduVIUvd9nRwegrxQodPT2jISqu0_5cKj4

***

HÍR, ÉRDEKESSÉG

174 év után megszűnik a távirat

2021. április 30-tól vezeti ki portfóliójából a Magyar Posta azt a szolgáltatást, mely a „belföldi távirat és Posta-Világfax” névre hallgat. Számos európai ország után, akik már korábban beszüntették ezt a lehetőséget, a folyamat nálunk is elindult. Ennek oka, hogy az utóbbi egy évtizedben jelentősen lecsökkent a táviratok iránti igény.

Hazánkban az első ilyen jellegű írást 174 évvel ezelőtt, 1847-ben továbbították Bécs és Pozsony között. Eleinte csak hivatalos célból lehetett feladni, később azonban a magánemberek számára is lehetségessé vált.

A maga korában óriási jelentőségű információtovábbító volt, ám először a telefon széleskörű elterjedése, majd később az internet fejlődése vetette vissza az iránta tanúsított érdeklődést.

Míg 1990 környékén évente mintegy 8 milliót indítottak útjára belőlük, az utóbbi időkben csak a tízezres nagyságrend volt jellemző. Tavaly már csak 23 ezer volt a feladott táviratok száma.

Ez lényegében egy rövid, szöveges üzenet, melyet a posta meghatározott időn belül kézbesít a címzettnek. A levéltávirat mellett közkedvelt volt a dísztávirat, melyben a szöveg mellé fotót, rajzot vagy egyéb, képes tartalmat is lehetett küldeni. Ez a szolgáltatás 2600 postán volt elérhető országszerte.

Forrás: www.posta.hu

Ingyenes segítségnyújtás a Decathlon látássérült vásárlóinak

2021. március 1-től ingyenes, vásárlást segítő szolgáltatással várja a vak és gyengénlátó érdeklődőket a Decathlon. Aki élni szeretne ezzel a lehetőséggel, a neves sportáruház ügyfélszolgálatával kell, hogy felvegye a kapcsolatot. Meg kell határoznunk, pontosan mikor is szeretnénk felkeresni őket.

Elérhetőségek

E-mail cím: ugyfelszolgalat@decathlon.com

Telefonszám: 06-1-920-1020

Facebook oldal: <https://www.facebook.com/decathlonmagyarorszag>

Az ügyfélszolgálat visszajelzi a foglalást. Ezt mindenképp érdemes megvárni, csak utána induljunk útnak. Az előre egyeztetett időpontban az áruház munkatársa (aki az egész ott-tartózkodásunk alatt ellátja a segítő feladatát) már a Decathlon bejáratánál üdvözli a látássérültet. Ha az időpont foglalásakor elmondjuk, melyik sport érdekel minket, igyekeznek olyan kíséretet rendelni mellénk, aki a terület szakavatott sportolója. A termékek technikai jellemzőinek ismertetésében, a megfelelő méret kiválasztásában is lehet rá számítani, sőt, igény esetén még a pénztárhoz és a kijáráshoz is elkalauzol bennünket. Áruházon kívüli kísérést természetesen nem tudnak vállalni.

Forrás: www.decathlon.hu

***

Nem is hinné, mennyi bajt előzhet meg a főtt tojás rendszeres fogyasztásával

Javaslat: fogyasszunk napi 2, keményre főtt tojást – lehetőleg háztáji-, és nem ipari állattartásból származót.

Aki e tanácsot megfogadja, az alábbiakra számíthat:

- Alkalmazásával megakadályozhatjuk, hogy lerakódjon a zsír artériáink falán.
- Szervezetünkben az úgynevezett jó koleszterin szintje növekedésnek indul, ami óvja ereink és a szívünk egészségét.

- Magas szeléntartalmának köszönhetően erősíti immunrendszerünket. Két tojás tartalmazza napi szükségletünk felét.
- B-komplex vitamin is van benne, ami erősíti a körmöket, a haját és a bőrt. Az idegrendszerre is jótékony hatással van.
- Táplálja az agyszöveteket, az idegrendszert, csökkenti a depressziót. Ezt kolin tartalmának köszönhetjük.
- Megtalálható benne a lutein és a zeaxanthin, ami a két legfontosabb antioxidáns a szem védelmében.
- Magas fehérje tartalma jót tesz az izomszöveteknek.
- Nagyszerű D-vitamin forrás. Ezzel csökkenti a csontritkulást és lassítja a fogak tönkremenetelét.

Épp ezért erősen ajánlott idős korban.

Forrás: www.nyugdijasok.hu

***

Lábujjhegyen állás, a 800 éves egészségmegőrzési módszer

A lábujjhegyen állást minden belső szervünk „szereti”. A mozdulat végzését nem korlátozza idő és tér. Bármikor, bárhol csinálhatjuk, és hasznára lesz a testünknek. A hagyományos kínai elmélet szerint a lábujjaktól a comb belső oldaláig három meridián fut, a lép-, a máj- és a vese-meridián. A gyakori lábujjhegyen állás mind a három meridiánt serkenti, mérsékelten táplálja a belső szerveket, harmonizálja a vért és csít (életenergiát). A mozdulat napi szintű, 2-10 percig tartó végzése jó hatást gyakorol az egész testünkre.

Forrás: Kínai Orvoslás és Terápia

***

Ha ezeket a tüneteket tapasztalja, azonnal forduljon orvoshoz

A koronavírus brit mutánsa túl azon, hogy a korábbiaknál gyorsabban okozhat károkat a szervezetben, új, eddig ismeretlen tüneteket is kiválthat. Íme néhány intő jel, melyre az otthon gyógyuló betegeknek is oda kell figyelniük. Amelyik fertőzött személy ezeket tapasztalja magán, azonnal kérjen orvosi segítséget.

- Nehéz légzés és az erős szívverés;
- Hirtelen vérnyomáscsökkenés;
- Hosszabb ideig tartó hányás, hasmenés;
- Hallásvesztés;
- Erős szédülés vagy tudatvesztés.

A szakemberek hangsúlyozzák: aki nem vár az utolsó pillanatig, jobb eséllyel gyógyulhat fel a betegségből. A kórházi dolgozók azt tapasztalják, hogy a fiatalabb korosztály képviselői sokszor kívánnak, még akkor is, ha nagyon rossz a közérzetük, ami súlyos hiba, mert ez a mutáns sokkal erőteljesebben károsítja a tüdőt, mint a korábbi variánsok.

Forrás: www.szeretlekmagyarorszag.hu

***

A kéz elárulja, mi zajlik a testben

Kezünk sok dologról „árulkodik”. Az alábbiakban hét markáns tünetet, és a hozzájuk kapcsolódó betegségek listáját olvashatják. Aki ezeket érzékeli, tegyen lépéseket egészsége megőrzéséért, helyreállításáért!

- Amikor szervezetünkben bizonyos vitaminok hiányoznak, bizsergő érzést tapasztalhatunk bal kezünk ujjában, de bal lábunkban is. Ez főként a B1-, B6- és B12-vitaminok hiányáról árulkodik.
- Ha a jobb kezünk ujjai zsibbadnak, az egyrészt jelentheti vállízületünk traumáját, de a szív-, és érrendszeri betegségek is okozhatnak bizsergést a jobb kézfejen. Bal oldalunk zsibbadása a szívvel kapcsolatos rendellenességekre is figyelmeztethet.
- A lábokban, kézfejen jelentkező bizsergés cukorbetegségre is utalhat. Ennek a csökkent véráramlás és az idegvégződéseken keletkezett kár lehet az oka.

- Aki gyakran emel nehéz tárgyakat, esetleg gyakorta tartja kényelmetlen helyzetben csuklóját, annak nyomás keletkezik bőre felszínén és a hozzá közel levő idegeken, ez pedig szintén bizsergő érzetet okozhat ujjaink felszínén. Ebben az esetben pihentessük kezünket, tartsunk szünetet a cipekedésben. Az elegendő alvás is létszükséglet, mely csökkenti szervezetünk stressz-szintjét.
- A gerincet ért kisebb sérülés észrevehető az ujjakon, a bal kéz kis,- és gyűrűsujján is, amit az idegeket ért túl nagy nyomás, vagy a sérült idegek okoznak. Ilyenkor egyértelműen erősíteni kell a hát mélyizmait, egyik lehetséges gyógy mód a jóga, vagy az úszás. Aki ülőmunkát végez, az minél gyakrabban álljon fel, és tartson szüneteket.
- Ha gyakorta zsibbad a kézfejünk, és ez még fájdalommal is párosul, ez a kéztőalagút szindrómára utalhat. Hüvelyk, mutató,-és középső ujjunkban gyengeséget érezhetünk, mert a csuklóból érkező ideg nyomás alatt van. Fenyegeti ez a veszély a folyamatosan számítógépes billentyűzetet, egeret kezelő irodai dolgozókat, de a hangszeren hosszú órákon át játszó zenészeket és szerszámokkal tevékenykedő szakembereket egyaránt.
- A Bürger-kór egy olyan betegség, mely leggyakrabban a dohányosoknál jelentkezik. A nikotin-bevitel megzavarja a véráramlás folyamatát, és különböző ásványi anyagok is hiányoznak a szervezetből. Az erek begyulladnak, ettől pedig az ujjvégek fehérre vagy kékre színeződnek, a betegség előrehaladtával az egész kar elzsibbadhat.

Forrás: www.nyugdijasok.hu

***

Uránia: a világ egyik legszebb mozija

Az impozáns épület Budapesten áll, a Rákóczi úton. Külseje jóval szerényebbnek mutatja, mint belső terei, melyek gazdag díszítéseikkel ámulatba ejtik mindazt, aki ellátogat oda.

Tervezője Schmahl Henrik volt, akinek zsenialitását dicséri a nemrég teljes pompájában felújított Párisi Udvar is.

A mozi épülete mediterrán hangulatot áraszt, a mór, a velencei, a gótikus és a reneszánsz építészet jegyeit egyaránt magán hordozza.

A mór hatás olyannyira erősen érződik rajta, Isztambulban az Alhambra európai hatásáról szóló kiállításon az Uránia dísztermének egy részlete is szerepelt fotón – mondta el Csordás Lajos, az intézmény kommunikációs munkatársa.

Az Uránia az 1890-es évek közepén épült, az akkori Kerepesi, a mai Rákóczi úton. Eredetileg szórakozóhelynek szánták. Kezdetben Oroszi Caprice Mulató, később pedig Alhambra néven működött. Mozgóképes vetítéseket már ekkor tartottak benne. Ám a vállalkozás veszteségesnek bizonyult, Oroszi Antal, az üzemeltető tönkrement.

A következő, történetünk szempontjából fontos esztendő 1899, amikor a volt mulatót felszerelték vetítógépekkel, és megnyitották az Uránia Tudományos Színházat. Túl azon, hogy korabeli filmeket vetítettek itt, e ház tetőteraszán forgatták az első magyar filmet. Rendezője és operatőre Zsitkovszky Béla volt, aki saját készítésű filmfelvevő gépével rögzítette „A táncz” című alkotást. A felvétel sajnos elveszett, csak az előadás nyomtatott szövege, a színlap, és néhány, a forgatáson készült képkocka maradt ránk. Ezt azért is sajnálhatjuk, mert olyan hírességek táncoltak benne, mint Fedák Sári és Márkus Emília.

1916-tól klasszikus filmszínházi műsorokra tértek át.

1930-ban a német UFA Filmgyár vásárolta meg (az övé volt a Nagykörúton az UFA Színház, a későbbi Scala-Metro majd Szikra mozi is), ettől kezdve főleg az UFA filmjeit játszotta.

A második világháború után a Szovexport mozija lett, 1945 februárjában itt tartották az első háború utáni filmelőadást. Az 1950-es években pedig premiermozi lett. Teljes körű felújítása a 2000-es években történt.

Olyan különlegességek találhatók benne, mint a magyar filmes, mozis hírességek fala a tenyerük lenyomatával, vagy a nézőtér két oldalán elhelyezett tükrök, melyek tágítják a teret.

Békésen megfér itt egymás mellett film és színi előadás. A felső emeletekre már 1905-ben beköltözött az akkori színészakadémia. A mai Színház,- és Filmművészeti Egyetem is itt működik. Ezek után természetesen nem meglepő, hogy színházi előadásokat is rendeztek/rendeznek az Urániában, Strindberg Júlia kisasszony című darabját itt mutatták be először Magyarországon, 1910-ben. Említésre méltó még emeleti kávézója, mely szépségében vetekszik a régi, budapesti irodalmi kávéházakéval.

Sokféle rendezvénynek ad otthont, mint például operák, színházi előadások, vagy a moszkvai Bolsoj balett előadásainak közvetítése, de koncertfilmeket is láthatunk itt. A fesztiválok, filmnapok is sokakat

vonzanak. A Berliini Filharmonikusok december 31-i koncertjének közvetítése szintén kedvelt, évről évre visszatérő programja a zenekedvelő közönségnek.

Forrás: www.szeretlekmagyarorszag.hu

***

Egy dán felmérés megdöbbentő adatai a környezetszennyezésről

A Dél-Dániai Egyetem kutatói nem kertetek. A mikro,- és nanoszálás, egyszer használatos arcmaszkokat, melyekből havonta közel 130 milliárdot használunk, ökológiai időzített bombának nevezték. Ezek ráadásul biológiailag nem bomlanak le teljesen, így csak növelik a globális műanyagszennyezést. A mértékével kapcsolatos számadatok is hátborzongatóak: átlagban hárommilliót dobunk el belőlük percenként.

A szakemberek azt javasolják: hogy maszkgyűjtő konténerekben szabaduljunk meg tőlük, vagy térjünk át az újrahasznosítható védelmi eszközökre, melyek környezetbarát anyagokból készülnek.

Forrás: www.player.hu

***

A Rushmore-hegy elnökei

A hegy Amerikában, Dél-Dakota államban található. Nevezetessége a hatalmas nemzeti emlékhely. A szoborcsoport 1927-1941 között készült. A hegy oldalába négy nagy amerikai elnök arcát vésték: az elsőt, George Washingtonot, a harmadik elnököt, azaz Thomas Jeffersont, a tizenhatodikat, vagyis Abraham Lincolnt és a huszonhatodikat, Theodore Rooseveltet. A feladatot egy dán származású szobrász, John Gutzon Borglum kapta. A helyszínt azonban, melyet kijelöltek számára a munka elvégzéséhez, nem találta megfelelőnek. Ezért választotta az 1745 m magas Rushmore-hegyet. Anyaga finomszemcsés gránit, ezt találta ideálisnak. A legideálisabb „alapanyag” megelégszéséhez mégis több méter követ kellett lerobbantani. Roosevelttel másának megalkotásához 37 métert kellett faragni a sziklába. Ennek az az oka, hogy az ő feje található

leghátrébb. A munkálatok során mintegy 450 000 tonna követ hasítottak le a hegyről.

A szobrász nem egyszerre dolgozott a fejeken, külön-külön készítette el azokat. Így mind egymáshoz, mind a környezethez könnyebben tudta illeszteni őket. A faragási terület meghatározása után a sziklából a felesleges részeket kirobbantották. A munka nagyrészt dinamittal végezték, az apróbb részletekhez viszont fúrót alkalmaztak.

A szoborfejek méretei impozánsak: magasságuk 18 m, az orrok hossza átlagban 6 m, a szájak szélessége 5,5 m, míg a szemeké 3,5 m. Óriási mérnöki tudás szükséges ahhoz, hogy az ilyen méretekkel rendelkező arcok is jól nézzenek ki. Borglum 1941. március 6-án, nem sokkal a mű befejezése előtt elhunyt. Így sosem láthatta teljes egészében a szoborcsoportot, melyet fia, Lincoln Borglum fejezett be, aki már 15 évesen is segítségére volt apjának munkája során.

Forrás: www.erdekesvilag.hu

***

A világ első fogtömése

Még a múlt század elején került elő egy 6500 éves állkapocslelet Szlovéniában, Trieszt közelében. A felfedezés azért érdekes, mert sokat elárul az akkori fogászat módszertanáról. Az újkőkori fogorvosok méhviasszal tömhatték be a lyukas fogakat – tudták meg a vizsgálatokat végző olasz és szlovén szakemberek.

A fogban végül megtalálták a méhviasztömés nyomait. A felfedezésről a Science Daily tudományos hírportál közölt egy cikket.

A kutatócsoport arra is rájött: a fog betömését az egyén halála körül végezhatték. Arra nem sikerült rájönniük, hogy a kezelés rövid idővel az illető elhunytá előtt, vagy utána történt-e meg. Úgy vélik: amennyiben a beavatkozás idején még életben volt a páciens, úgy a fogzománc és dentin (fogállomány) függőleges repedése okozta fájdalmat kívánták enyhíteni a viasszal.

Claudio Tuniz, a témán dolgozó kutatócsoport egyik vezetője elmondta: a fog károsodása olyan sérülés, mely nagy valószínűséggel nem a táplálkozásból adódott. A neolitikumban az asszonyok például fogsorukat is "bevetették" szövés közben.

Nagyon kevés, a prehistorikus foggyógyászatra utaló bizonyítékot ismer a mai tudomány, ezért is van nagy jelentősége a szlovéniai maradványnak, mely újabb adalékokkal szolgál az őskori "doktori" praktikákról.

Forrás: www.mult-kor.hu

***

Pénztárcánk titkai – érdekességek a pénzről

Azzal talán senkinek sem mondunk újat, hogy a fizetőeszköz - mint fogalom - sokkal előbb kialakult, mint a nemzeti valuták. Őseink még lábasjóságokkal, főleg teherhordó állatokkal fizettek - egyes népcsoportoknál még a mai napig használnak szarvasmarhákat vagy tevéket csereeszközként. Később már az állatprém, a gabona, a kakaóbab, a dohány és a szappan is olyan értékesnek számított, hogy alkalmas volt fizetőeszköznek.

Az első pénzhamisítási ügyre sem kellett a nemzeti fizetőeszközök bevezetéséig várni: a helléneknél már Krisztus előtt 540-ben volt erre példa, amikor a számosz-szigeti Polikrátész hamis aranypénzzel rendezte tartozását.

Krisztus előtt 44-ben pedig már léteztek olyan pénzermék, amelyeken egy akkor még élő személy arcképe szerepelt, Julius Caesar ugyanis így örökítette meg egyik háborús győzelmét. Most pedig lássuk, hogy napjaink bankjegyei és pénzerméi milyen érdekességeket rejtenek magukban.

A magyar forint múltja és jelene

Az első magyar pénzerméket 1946-ban készítették el 2, 10 és 20 filléres, valamint 1, 2 és 5 forintos címletekkel. Később az 50 fillérest, valamint a 10 és 20 forintost is bevezették. A rendszerváltozás után újratervezték az érméket, a filléreket pedig fokozatosan kivezették 1999-ig.

Az első bicolor (kétszínű) érménk a mai napig forgalomban lévő 100 forintos, amit 1996-ban vezettek be. A 200 forintos érme első változatát alig 10 év után kivonták, 2009-ben viszont újra bevezették, ezúttal bicolor formában.

Ki gondolná, hogy Horvátországban tízforintossal is fizethetnénk a parkolásért? Pedig a horvát parkolási cég vezetője is nyilatkozta már, hogy találtak ilyen magyar érméket az automatákban. Ennek az lehet az

oka, hogy a horvát kétkunás érme mérete és súlya is szinte megegyezik a mi 10-esünkkel, így az automaták nehezen különböztetik meg őket.

Az értékükben viszont van különbség, ráadásul nem is kicsi: 2 kuna nagyjából 86 forintnak felel meg, így több mint nyolcszorosát éri a magyar pénznek. Az egykori bicolor olasz ötszázlírás pedig a mi százforintosunkra hajazott, ott viszont a miénk ért nagyjából 20 forinttal többet.

Azonban nem csak az érmék, hanem a bankjegyek is tartogatnak meglepetéseket: a 2018. március 1-jén forgalomba került új ezres például sem színben, sem illusztrációban nem tér el az elődjétől, az eredetiségvizsgálat során viszont rejtett jeleket találhatunk. A papírpénzen a holló például UV-A és UV-C fényben eltérő színben is látható, a Corvin-jelkép pedig színváltó festékkel került az új ezresre.

Az amerikai dollár titkai

Az amerikai dollár több mint 200 éves múltra tekint vissza. Az első dollárérméket a United States Mint-ben verték, az aprópénz súlya és összetétele azonos volt a spanyol dolláréval.

Az első centek 100 százalékos rézpénzek voltak, napjainkban viszont 95 százaléuk cink, és csak egy celofán vékonyságú rézbevonat található rajtuk.

Az amerikai papírpénz viszont egy kis képzavart okozhat, hiszen nem a mindennapjainkból ismert papírból készül, hanem egy pamutszálakkal kevert változatból. Benjamin Franklin idejében az elszakadt bankjegyeket tűvel és cérnával varrták össze, mint egy ruhát.

A bankjegyek egy 7 millió dolláros svájci nyomdagéppel készülnek, amely 60 tonnás nyomás alá helyezi a szövetet: gyakorlatilag "belekényszeríti" a tintát a pamutszálak közé.

De a tinta sem akármilyen. A csúcstechnológia lehetővé teszi, hogy mágneses és színváltó tulajdonságokkal ruházzák fel a "papírpénzt", ráadásul így könnyen nyomon követhetővé és egyszerűen ellenőrizhetővé válnak a bankók. Állítólag a hamis pénzeket még eredetiségvizsgálat nélkül is könnyen kiszűrhetjük a gyakorlottak, mert túl tökéletesek az igazi fizetőeszközhöz képest.

És hogy miért zöld a dollár? Egyszerűen azért, mert minden színnek saját fizikai jellemzői vannak, és úgy látták, hogy a zöldre színezett bankjegy áll ellen a legjobban a fakulásnak, a kopásnak és az elszíneződésnek.

Az euró, mint a stabilitás jelképe

Az euró a 27 uniós tagállamból 19-nek hivatalos pénzneme. Ezek az országok alkotják az euróövezetet.

Az euró gyártása 1998-ban kezdődött, közforgalomba 2002-ben került. A bankjegyeket több nyomdában készítik, teret adva az egyediségnek: míg méretük, anyaguk, színük és a nyomás technológiája címletenként mindenhol azonos, addig a pénz hátoldalán az előállító ország által választott nemzeti motívumok szerepelnek. Így tehát van egy egységes írás-, és egy egyedi, úgynevezett nemzeti fejdoldal. Így jelenleg több száz változat is forgalomban lehet.

Az eurószimbólum tervezésére kiírt pályázat győztesét 1996 végén hirdette ki az Európai Bizottság, azóta hivatalos jelkép az euró jel. A magyarázat szerint a szimbólumban látható két párhuzamos vonal az egyenlőség jele, és arra utal, hogy az euró egy stabil és értékálló fizetőeszköz lehet.

A négy névtelen tervezőből álló csapat pályázata azonban kísértetiesen hasonlít Arthur Eisenmenger munkájához. Az Európai Bizottság nyugalmazott grafikusa szerint ez az ötlet az ő fejből pattant ki, és a jel eredetileg Európa szimbólumaként mutatkozott be 1974-ben.

Az angolok műanyag bankjegye

A "legelterjedtebb tartalékvaluta" címért folytatott versenyben az angol font áll a harmadik helyen az amerikai dollár és az euró után, a nemzetközi devizapiacra lebonyolított forgalom szerint pedig a negyedik pénznem.

Magyarországhoz hasonlóan Angliában is nagy erővel folyik a bankjegyek cseréje és korszerűsítése. Érdekessé viszont nem ez teszi, hanem inkább az, hogy mekkora port tud kavarni egyetlen újítás. Az angolok ugyanis műanyagra cserélik a hagyományos papírpénzeket.

A magyarázat szerint azért szükséges műanyagra váltani, mert így 2 és félszeresére növelhető a bankjegyek élettartama. Hogy mi ezzel a gond? Hát csak az, hogy a pénz marhafaggyút is tartalmaz. Az állatvédők körében ez nagy felháborodást keltett, és egyes információk szerint több mint 130 ezren írták alá az állati összetevőt ellenző petíciót.

A Bank of England egyébként palmaolajjal is kísérletezett, azt az ötletet pedig a Greenpeace aktivisták támadták meg. Eddig viszont úgy tűnik, hogy a lecserélt 5 fontosok után a 10 fontosok gyártása során is megtartották az állati összetevőt. A Jane Austen fontnak is becézett tízesek 2017 szeptemberében kerültek forgalomba.

Forrás: www.tozsdeforum.hu

***

Az ohiói Kígyó halom az ősi amerikai műemlékek egyik legtitokzatosabbika

A monumentális, sárga agyagépítmény korát több, mint 2000 évre becsülik a szakemberek. Minden bizonnyal az adena vagy hopewell kultúrákból származó népek alkották meg, még az időszámításunk kezdete előtti időkben. Alapzata, melyen nyugszik, agyagból és kövekből áll. Kinézetéről elmondható, hogy egy csaknem 500 méter hosszú kígyót ábrázol, mely tojást tart a szájában. Egy keskeny hegyfokon áll Adams megyében (Ohio, Egyesült Államok), a Brush folyó és egyik kisebb mellékfolyójának elágazásában. A hegyfokot egyik oldalon erdővel borított lejtők határolják, a másikon pedig meredek sziklafal.

Stephen D. Peet történész az elsők között állította: a halom egy istenség képmása. 1890-ben az alábbiakat jegyezte le:

„A szikla alakjáról bárkinek könnyedén eszébe juthat egy hatalmas kígyó, és ez, a hely megközelíthetetlen voltával párosulva, azt a félelmetes érzést kelti, mintha csak egy nagy Manitu (isteni szellem) rejtőzködne benne”.

Az amerikai őslakosok mitológiájában létezett egy különös lény, ezt Szarvas Kígyó, Agancsos Kígyó vagy Vízi-szörny néven ismerték. Egy istenségnek tartották, aki az élet forrásainak őrzője és leginkább a vízből, esetenként azonban a föld alól emelkedik ki.

A kígyónak „otthont adó” terület egy vízgyűjtőre néz. A tojás pedig, melyet a hüllő a szájában tart, egy megpörkölődött kövekből álló kis kört tartalmazott. A tüzet, melyet benne gyújtottak, mérföldekkel messzebb is látni lehetett. Feladata az lehetett, hogy figyelmeztesse az embereket: a vizek kígyószelleme résen van, és ajánlatos lesz óvakodni tőle.

1866-ra a halom szinte teljesen lepusztult, a kíváncsi turisták, kincsvadászok és a talajerózió tevékenységének köszönhetően. Volt időszak, hogy úgy nézett ki: gabonaföldet ültetnek a helyébe, P.W. Putnam, a Harvard Egyetemhez tartozó Peabody Múzeum munkatársa azonban helyreállította. Az 1900-as évtől kezdve egy kilátótoronyból tekinthettek rá.

A Kígyó-halom eredeti rendeltetését elsőként E. G. Squier és E.H. Davis próbálta magyarázni a Smithsonian Intézet által 1848-ban a Mississipp-i völgyének ősi műemlékeiről készített felmérés keretében. A két kutató a kígyót egyetemes szent jelképként értelmezte, amelyet az egyiptomiak, asszírok, kelták, hinduk és más népek egyaránt használtak, és olyan feltevést is megkockáztattak, amely szerint a halom építésében az óvilágból érkezett hatások is szerepet játszottak.

Forrás: www.rejtelyekszigete.com

Mesterséges kopolytút fejlesztett egy koreai tervező

A Dél-koreai Jeabyun Yeon légzőkészüléke abban segít, hogy a bűvárok oxigénpalack nélkül legyenek képesek lélegezni a víz alatt.

A Triton névre hallgató maszk két, elágazó „karja” kiszűri az oxigént, majd a belélegezhető levegőt eljuttatja használójához. Míg a korábban alkalmazott nehéz bűvárfelszerelés lelassította, visszahúzta viselőjét, az új találmány ezekkel a hátrányos tulajdonságokkal nem rendelkezik.

A maszkon kis mélyedések találhatók, melyeken a folyadék átáramlik, végül eljut ahhoz az üreghez, ahol az oxigén kiválasztódik.

Az eszközben elhelyezett belső filter a cérnánál is vékonyabb, a rajta található lyukak pedig kisebbek a víz molekuláinál, így csak az emberi szervezet számára hasznosítható gáz juthat rajtuk át, mely egy kis tartályban gyűlik össze.

A készüléket egy nagyon kicsi, könnyen újratölthető mikroelem látja el energiával.

A Triton egyelőre csak egy elképzelés, de tervezője nagy reményekkel tekint a jövőbe. Jeabyun Yeon úgy véli, találmánya egyszer kereskedelmi terméké válik, és teljesen felváltja a komplikált bűvárfelszereléseket.

Forrás: www.ecolounge.hu

***

2100-ra épülhet fel a Mars fővárosa, Nüwa

A feladatot az ABIBOO nevű építésziroda vállalta magára. A közelmúltban összesen öt marsi város látványtervét mutatták be, köztük a Nüwa névre hallgató fővárosét is. Ez utóbbin főleg irodák és otthonok állnának és nagy zöld terek is tarkítanák a látképet.

Elhelyezkedését tekintve egy nagyobb szirt oldalában húznák fel, azért, hogy a lakók könnyebben védhessék magukat a sugárzással szemben. Az élelmiszerek nagyjából 90 százaléka növényi eredetű lenne, és az életadó oxigént is jórészt a telepített növényzet biztosítaná. A város energiaellátását napenergiával tervezik megoldani. A vízellátással – az eddigi kutatási eredmények alapján – nem lesz gond, főleg, ha sikerül kinyerni a bolygó felső rétegeiben elraktározódott nedvességet.

Alfredo Muñoz, az ABIBOO alapítója így fogalmazott a még megoldásra váró problémák kapcsán:

„Még nagyon sok feladatunk van, minden apró részletet tudósokkal és kutatókkal kell leegyeztetnünk. Sok specifikus kihívással kell szembenéznünk, ilyen például a gravitáció kérdése, ami a Föld gravitációjának csak egyharmada.”

Az, hogy a bolygón viszonylag sok a víz, nagyon előnyös. Számos olyan dolog készíthető belőle, melyek mind az élet, mind az építkezés szempontjából elengedhetetlenek. Muñoz szerint a munkálatok 2054-ben kezdődhetnek el, 2100-ra pedig már olyan állapotban lesz Nüwa városa, hogy elkezdhetik fogadni az első embereket.

Forrás: www.player.hu

***

A HÓNAP VERSE

Ady Endre: Új tavasz ez

Az Ősz, melybe ellátogattál
Kiváncsian és vágytalanul,
Késő s még sem a régi kopár Ősz,
Melyre már csak a Tél hava hull,
Új Tavasz és új ígéret ez.

Bízd rá hittel fehér hóságod,
Add hozzá lángját drága melegednek
S aztán tekints szét: az őszi kopár fák
Virágosan megelevenednek
S szívemennyílsz, Te, szép, nagy virág.

Harsonázik a Tavasz bennünk
S ha simulásoddal akarod,
Az őszi felhők fölébe emelnek
A megújhódt és boldog karok,
Karjaim, kik ölelve tartnak.

Oly kicsi vagy s oly nagy vagy bennem,
Zok-szó minden, ami utánad késztet,
Jajong, biztat, íz és futtat utánad:
Ma Te vagy az életem és az Élet:
Óh, új Tavasz, be nagyon téli vagy.

Siketvakok Országos Egyesülete
Hungarian Deafblind Association

Székhely: 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 39.
Levelezési cím: 1089 Budapest, Korányi Sándor u. 30.
Telefon: 06-1/361-2007
Fax: 06-1/209-5829
E-mail: siketvak@siketvak.hu
Adószám: 18061031-1-42

Összeállította és szerkesztette: Taskovics Adél